

Valorizace důchodů od 1. ledna 2009

Průměrný starobní důchod se od ledna 2009 zvýší o 330 Kč

Vláda schválila návrh Ministerstva práce a sociálních věcí na zvýšení důchodů od lednové splátky důchodů v roce 2009. **Procentní výměra každého důchodu přiznaného před 1. lednem 2009 se zvýší o 4,4 %. Výše základní výměry důchodu, která činí 2 170 Kč, se nezmění.** V důsledku tohoto zvýšení se od lednové splátky zvýší průměrný vyplácený starobní důchod o 330 Kč, tj. o 3,4 %.

Reálná hodnota průměrného samostatně vypláceného starobního důchodu se v roce 2009 meziročně zvýší o 3,7 % a dosáhne 111,5 % reálné hodnoty samostatně vypláceného starobního důchodu v roce 1989. Podíl výše průměrného vypláceného starobního důchodu k průměrné mzdě zůstane v roce 2009 na úrovni roku 2008, tj. 40,2 %.

Cílem navržené úpravy je zvýšit důchody v zákonem stanoveném termínu. Podle zákona o důchodovém pojištění se vyplácené důchody zvyšují od splátky důchodu splatné v lednu (v pravidelném termínu), pokud zvýšení důchodů stanovené podle příslušných pravidel činí aspoň 2 %, a dále mimo pravidelný termín (v mimořádném termínu), pokud ve stanoveném období růst cen dosáhl aspoň 5 %.

Ke zvýšení důchodů v mimořádném termínu došlo podle nařízení vlády č. 211/2008 Sb., o druhém zvýšení důchodů v roce 2008, od splátky důchodu v srpnu, kdy byla zvýšena základní výměra důchodu o 470 Kč na 2 170 Kč. Průměrný vyplácený starobní důchod (úhrn jeho základní a procentní výměry) se tak v souladu s požadavky zákona na minimální zvýšení důchodů zvýšil o 5,1 %, což odpovídá růstu indexu spotřebitelských cen v období od srpna 2007 do ledna 2008, tj. v období od měsíce následujícího po posledním měsíci období pro zjišťování růstu cen použitého při předchozím zvýšení důchodů (od ledna 2008 podle nařízení vlády č. 256/2007 Sb.) do měsíce, ve kterém růst cen překročil 5,0 %.

Zvýšení důchodů od ledna 2009 bylo podle zákona třeba stanovit tak, aby u průměrného starobního důchodu činilo částku odpovídající nejméně 100 % růstu cen zjištěného v období únor 2008 (měsíc následující po posledním měsíci období pro zjišťování růstu cen použitého při zvýšení důchodů v mimořádném termínu podle nařízení vlády č. 211/2008 Sb.) až červenec 2008 a dále též o částku odpovídající nejméně jedné třetině růstu reálné mzdy zjištěného za rok 2007. V období od února 2008 do července 2008 se index růstu cen zvýšil o 1,8 %. Růst reálných mezd za rok 2007 dosáhl 4,39 % a z tohoto růstu je pro valorizaci nutné zohlednit nejméně 1/3, tj. 1,5 % ($4,39 : 3 = 1,4633$). Zvýšení

průměrného starobního důchodu vypláceného samostatně tedy má činit nejméně 3,4 % ($1,018 \times 1,015 = 1,03327$). Při zvýšení procentní výměry důchodů od ledna 2009 o 4,4 % bude tohoto cíle dosaženo.

Při zvýšení důchodů od ledna 2009 nedojde ke zvýšení základní výměry důchodu, neboť při mimořádném zvýšení důchodů od srpna 2008 byla základní výměra důchodu zvýšena o 470 Kč (o 27,6 %), aniž by došlo ke zvýšení procentní výměry důchodů. Zatímco srpnové zvýšení důchodů bylo stanoveno pouze podle růstu cen, je podle zákona třeba stanovit zvýšení důchodů od ledna 2009 i podle růstu reálných mezd, a zvýšení důchodů by proto mělo ovlivnit procentní výměru důchodů, která je stanovena podle dosahovaných příjmů.

Výdaje na důchody se zvýší o 11,1 mld. Kč

Lednové zvýšení důchodů si v roce 2009 vyžádá zvýšení výdajů státního rozpočtu o 11,1 mld. Kč.

V období leden 2008 – leden 2009 stoupne průměrný starobní důchod o 1 150 Kč, v roce 2009 přesáhne jeho výše 10 000 Kč

V období leden 2008 až leden 2009 dojde tedy ke třem zvýšením důchodů, která u průměrného starobního důchodu v úhrnu činí 1 150 Kč ($350+470+330=1150$). Základní výměra důchodu se v tomto období zvýší o 600 Kč ($130+470$), a průměrná výše starobního důchodu přesáhne v roce 2009 částku 10 000 Kč.

Ministr práce a sociálních věcí Petr Nečas k vývoji důchodů uvádí: „*Od doby nástupu současné vlády v září 2006 do ledna 2009 se důsledkem valorizací průměrné starobní důchody zvýší celkem o 1 658 Kč. Reálná hodnota průměrného samostatně vypláceného starobního důchodu se v roce 2009 zvýší proti roku 2006 o 5,8 p. b.*“

Zvýšení příplatků důchodů účastníků odboje – o 4,4 %

Od ledna 2009 budou o 4,4 % zvýšeny též příplatky k důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb., o poskytování příplatku k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem v oblasti sociální, ve znění nařízení vlády č. 405/2005 Sb., a podle zákona o ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich, o zvláštním příspěvku k důchodu některým osobám, o jednorázové peněžní částce některým účastníkům národního boje za osvobození v letech 1939 až 1945 a o změně některých zákonů, přiznané před 1. lednem 2009. Příplatky se zvýší od splátky důchodu, s níž se vyplácejí, splatné po 31. prosinci 2008.

Stanovení výše všeobecného vyměřovacího základu za rok 2007 a výše přepočítacího koeficientu pro jeho úpravu a zvýšení částek pro stanovení výpočtového základu (tzv. redukčních hranic)

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ukládá vládě stanovit do 30. září 2008 výši všeobecného vyměřovacího základu za rok 2007 a výši přepočítacího koeficientu pro jeho úpravu. Tyto veličiny jsou nezbytné pro výpočet důchodů, které budou přiznány ode dne spadajícího do roku 2009, a jak vyplývá z uvedeného zákona, je třeba je stanovit každým rokem nařízením vlády podle údajů zjištěných Českým statistickým úřadem.

Výše všeobecného vyměřovacího základu za rok 2007 činí 21 527 Kč.

Podle zákona o důchodovém pojištění se důchody starobní, plné invalidní a částečné invalidní vypočítávají příslušnou procentní sazbou z výpočtového základu. Při stanovení výpočtového základu se vychází z úhrnu vyměřovacích základů pojištěnce v jednotlivých kalendářních letech rozhodného období, které jsou pomocí koeficientu nárůstu všeobecného vyměřovacího základu přizpůsobeny mzdové úrovni dosahované v roce předcházejícím roku přiznání důchodu. Tím je umožněno zohlednit vliv obecného růstu mezd, ke kterému došlo od roku, v němž bylo rozhodných příjmů dosaženo, do roku před přiznáním důchodu.

K tomu, aby upravené vyměřovací základy pojištěnce odpovídaly mzdové úrovni v kalendářním roce bezprostředně předcházejícím roku přiznání důchodu (tj. mzdové úrovni v roce 2008), je třeba použít ještě přepočítací koeficient, který dosud neexistující údaj o růstu průměrné mzdy v tomto roce nahradí údajem o růstu průměrné měsíční mzdy mezi prvními pololetími let 2007 a 2008. Podle zákonem stanovených pravidel se **přepočítací koeficient pro úpravu všeobecného vyměřovacího základu za rok 2007** stanoví jako podíl průměrné měsíční mzdy zjištěné Českým statistickým úřadem za první pololetí roku 2008, tj. 22 730 Kč, a průměrné měsíční mzdy zjištěné za první pololetí roku 2007, tj. 20 774 Kč a to s přesností na čtyři platná desetinná místa. Výpočtem po zaokrouhlení vychází **hodnota koeficientu 1,0942**.

Výše přepočítacího koeficient pro úpravu všeobecného vyměřovacího základu za rok 2008 činí 1, 0942 Kč.

Úhrn vyměřovacích základů pojištěnce za kalendářní rok vynásobený příslušným koeficientem nárůstu všeobecného vyměřovacího základu tvoří roční vyměřovací

základ pojištění a měsíční průměr těchto ročních vyměřovacích základů v rozhodném období tvoří osobní vyměřovací základ. Při výpočtu důchodu se částka osobního vyměřovacího základu do tzv. I. redukční hranice (§15 zákona) započte plně, z částky mezi I. a II. redukční hranicí se počítá 30 % a z částky nad II. redukční hranicí se počítá 10 %. Zároveň však zákon stanoví, že vláda může zvýšit nařízením tyto částky, přičemž takové zvýšení se provádí vždy od 1. ledna kalendářního roku. Pro rok 2008 byly redukční hranice stanoveny nařízením vlády č. 257/2007 Sb. ve výši 10 000 Kč a 24 8000. Pro důchody přiznané ode dne spadajícího do roku 2009 rozhodla vláda zvýšit redukčních hranice takto:

- I. redukční hranici zvýšit na 10 500 Kč,**
- II. redukční hranici zvýšit na 27 000 Kč**

Při takto stanovené výši redukčních hranic se sníží podíl první redukční hranice k průměrné mzdě ze 43,0 % na 42,1 % a podíl druhé redukční hranice se zvýší ze 106,6 % na 108,3 %. Důchody přiznané v roce 2009 budou cca o 75 – 280 Kč vyšší než srovnatelné důchody přiznané v roce 2008 a valorizované od ledna 2009 (srovnatelným důchodem je důchod vyměřený po dosažení shodné doby pojištění z výdělků odpovídajících shodnému násobku průměrné mzdy).

Jiří Sezemský
vedoucí oddělení styků s veřejností